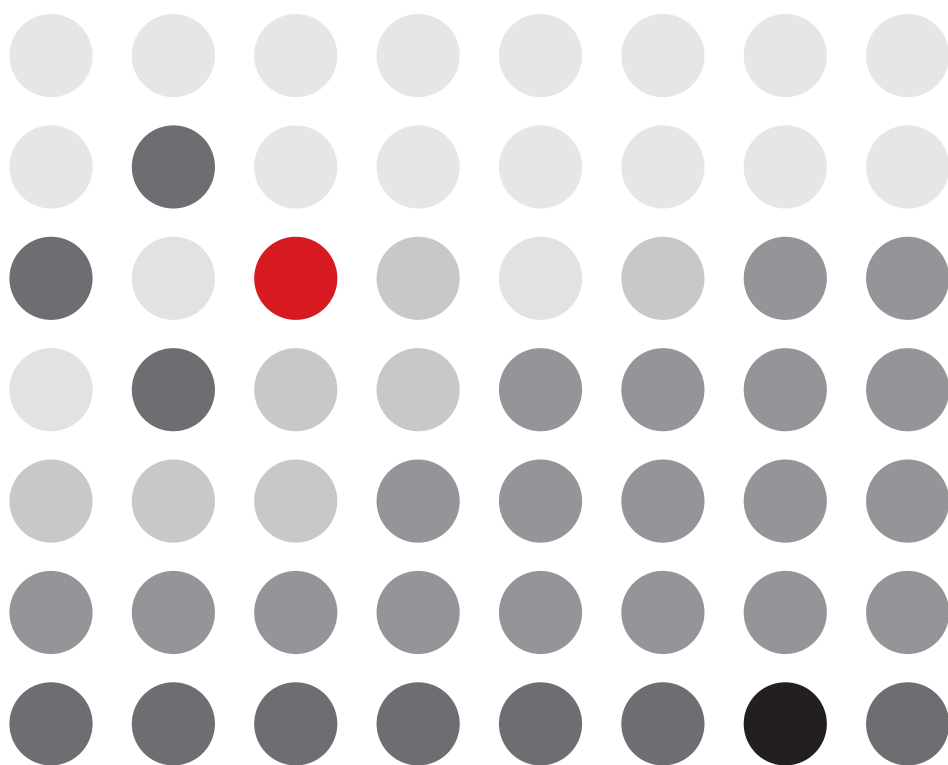

E SPOROČILA

Uvodnik

Dragi bralci, spoštovane bralke!

Ob zaključku še enega uspešnega leta za standardizacijo in njene procese vas prijazno vabimo k pregledu in branju vsebin v zadnji številki naših letošnjih e-Sporočil.

Tudi tokrat smo pripravili raznolik nabor prispevkov s področja standardizacije in privzema novih standardov, ki vas bodo zagotovo pritegnili.

V ospredje postavljamo svoje nedavne uspehe – z zadnje četrtnine leta 2024.

Ponovno smo odlično izpeljali Konferenco RAST, na kateri smo se posvetili predstavitvi primerov novih tehnologij, inovacij in standardov najboljših slovenskih podjetij ter ob njih aktivno iskali (in našli nekatere ključne) odgovore na vprašanje, kaj moramo narediti, da zakorakamo na pot slovenskih šampionov.

Nadvse uspela je tudi 2. jesenska šola standardizacije, ki smo jo izvedli na Fakulteti za elektrotehniko UL, k udeležbi pa pritegnili več kot 45 mladih bodočih strokovnjakov tehniških strok, in sicer študente elektrotehnike, strojništva, gradbeništva in ekonomije. Predstavniki vodilnih slovenskih podjetij so delili svoje izkušnje in razkrili, kako pomembno vlogo igrajo standardi pri njihovem delu. Izbrali smo dva nova ambasadorja standardizacije za prihodnje leto, in sicer Evo Pevec z Ekonomske fakultete in Aleksandra Velkavrha s Fakultete za elektrotehniko. Oba se bosta pridružila našima zdajšnjima ambasadorjema.

Erik V. Simić, dosedanji mladi ambasador standardizacije, je napisal poročilo s svojega obiska irskega nacionalnega urada za standarde NSAI v Dublinu, kjer je predstavil projekt Mladi ambasador standardizacije, ki ga izvajamo na SIST in z njim nadaljujemo tudi prihodnje leto. Cilj projekta je povečati ozaveščenost mladih o pomenu standardov in jih spodbuditi k sodelovanju v standardizacijskih procesih.

Ne gre pa pozabiti niti partnerskega sodelovanja SIST na 2. konferenci produktnega menedžmenta, ki je združila strokovnjake in podjetja z različnih področij, da bi razkrili najpomembnejše vidike razvoja in upravljanja izdelkov ter storitev.

Drugi del zadnjih e-Sporočil SIST prinaša novosti o varni rabi gozdarske mehanizacije ter poročilo s 50. sestanka delovne skupine TC 250/SC 8, ki razvija novo različico evropskega standarda Evrokod 8 za projektiranje gradbenih konstrukcij na potresnih območjih.

Veseli smo, da ste del naše zgodbe.

V letu 2025 bomo še naprej utrjevali in nadgrajevali standardizacijo ter skupaj z vami dosegali nove standardne in nadstandardne višine, zato:

Postavimo standard za sijoče novo leto – na zdravje, radost, ljubezen in uspeh

Z najboljšimi željami!

Mag. Marjetka Strle Vidali
direktorica SIST

Vsebina

Standardizacija 5

Obisk NSAI in predstavitev projekta Mladega ambasadorja standardizacije 6

Petdeseti sestanek TC 250/SC 8 v Ljubljani 9

2. konferenca RAST 2024: Standardi kot temelj varne in trajnostne prihodnosti 11

Priznanje Slovenskega inštituta za standardizacijo (SIST) za življenjske dosežke 15

Pogovori s Konference RAST 2024 ali kako nekateri ključni predstavniki stroke in splošne javnosti pojasnjujejo pomen standardizacije v luči energetske učinkovitosti in trajnostne prihodnosti 17

Uspešna izvedba Jesenske šole standardizacije 2024 21

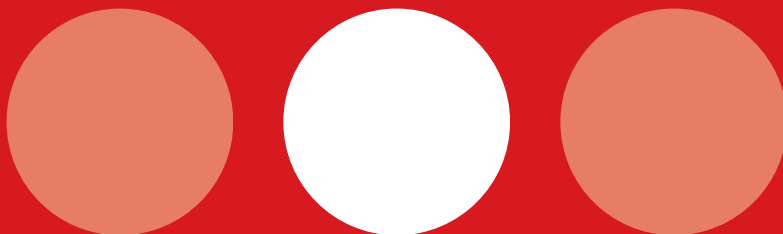
SIST tudi letos partner na 2. konferenci produktnega menedžmenta 23

Slovenski proizvajalec gozdarske mehanizacije gostil tretje srečanje skupine za ISO standardizacijo gozdarskih vitlov 25

Standardi 28

Prevod standarda SIST EN ISO/IEC 27000:2020 29

standardizacija

Obisk NSAI in predstavitev projekta Mladega ambasadorja standardizacije

Erik Vladimir Simić

mladi ambasador standardizacije

Na nedavnem obisku pri Nacionalnem uradu za standarde Irske (NSAI) sem predstavil projekt Mladi ambasador standardizacije, ki ga izvajamo na Slovenskem inštitutu za standardizacijo (SIST). Cilj projekta je povečati ozaveščenost mladih o pomenu standardov in jih spodbuditi k sodelovanju v standardizacijskih procesih. Obisk pri NSAI mi je omogočil vpogled v delovanje tega priznanega irskega inštituta ter vzpostaviti stike s ključnimi strokovnjaki na področju standardizacije.

Med obiskom sem se srečal z več pomembnimi predstavniki NSAI, med drugim z Amando-Jane Gainford, vodjo standardizacije na področju elektrotehnike. Podrobno je predstavila svoje delo in organizirala ogled prostorov urada. Posebej me je navdušila predstavitev njihovega projekta Emerging Professionals, ki je zasnovan podobno kot naš Mladi ambasador standardizacije. Ta program mlade strokovnjake spodbuja k aktivnemu vključevanju v standardizacijske procese ter prispeva k oblikovanju prihodnosti njihovih strokovnih področij. Gainford me je povabila tudi k sodelovanju na delavnici Youth Professionals Workshop, ki ga organizira Mednarodna elektrotehniška komisija (IEC). Za udeležbo je potrebna nominacija s strani države ali državnega organa, kar predstavlja pomembno priznanje mladim strokovnjakom, ki želijo vplivati na razvoj standardizacije na mednarodni ravni. Predstavila je prav tako projekt European Young Engineers (EYE), ki povezuje mlade inženirje iz vse Evrope ter jim ponuja možnosti za sodelovanje na mednarodnih projektih in izmenjavo izkušenj.

Poleg Amande-Jane Gainford sem se srečal še z Eoinom McCabeom, informatikom pri NSAI, ki je predstavil finančno poslovanje organizacije. Razložil je, kako NSAI upravlja prodajo standardov in certifikatov, ki so ključnega pomena za zagotavljanje kakovosti in varnosti na trgu. McCabe in Gainford sta poudarila, da NSAI aktivno sodeluje z irskimi univerzami, kjer predavata o pomenu standardizacije in njenem vplivu na konkurenčnost gospodarstva.

Obisk pri NSAI je bil zame dragocena izkušnja, saj sem imel priložnost spoznati prijazne in strokovne ljudi, ki dosegajo odličnost na svojih področjih. Navezal sem pomembne stike in izmenjal ideje, ki lahko vodijo do nadaljnjega sodelovanja med SIST in NSAI. Posebej me veseli, da so me povabili na ogled meroslovnega laboratorija Metrology Laboratory NSAI, kar bo v prihodnje odlična priložnost za nadaljnje poglobljanje strokovnega znanja.

Pomemben vidik obiska je bila tudi primerjava med slovenskim in irskim standardizacijskim inštitutom. SIST kot nacionalni organ, ki skrbi za pripravo in izdajanje slovenskih standardov, igra ključno vlogo pri podpiranju nacionalnega gospodarstva, vendar njegova prepoznavnost v javnosti zaenkrat še ni največja. NSAI pa uživa večjo prepoznavnost, saj tesno sodeluje z izobraževalnimi ustanovami in industrijo, kar prispeva k večji ozaveščenosti o pomenu standardizacije med širšo javnostjo. Standardi so ključnega pomena za usklajenost izdelkov in storitev ter spodbujajo konkurenčnost podjetij na globalnem trgu.

Ključno je, da mlade že v zgodnjih fazah izobraževanja seznanimo s standardizacijo in njenimi procesi. Projekti, kot je Mladi ambasador standardizacije, omogočajo mladim strokovnjakom in podjetnikom, da prepoznajo pomen standardov za konkurenčnost na globalnem trgu. S sodelovanjem v teh procesih imajo mladi priložnost postati gonilna sila inovacij, ki temeljijo na visokih standardih kakovosti in varnosti.

Kot ambasador Slovenskega inštituta za standardizacijo sem bil zelo počaščen z vabilom na obisk NSAI in s priložnostjo, da predstavim naš projekt. Veselim se prihodnjih sodelovanj z NSAI in upam, da bodo takšna mednarodna sodelovanja še naprej krepila vlogo standardizacije v svetovnem gospodarstvu.

Po tem obisku se že veselim naslednjega srečanja z inštitutom za standardizacijo v tujini. Bo to morda češki, malteški ali celo krovni organ CENELEC v Bruslju? Kjerkoli že bo, vem, da me čaka nova priložnost za učenje in sodelovanje na področju, ki je ključnega pomena za prihodnost gospodarstva in tehnološki napredek.

Fotografije: osebni arhiv

Petdeseti sestanek TC 250/SC 8 v Ljubljani

prof. dr. Tatjana Isaković
predsednica SIST/TC KON
Konstrukcije

Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani (UL FGG) in Slovenski Inštitut za Standardizacijo (SIST) sta 26. in 27. septembra 2024 gostila 50. sestanek delovne skupine TC 250/SC 8, zadolžene za razvoj, usklajevanje in potrjevanje novih verzij evropskega standarda Evrokod 8 (EC8) za projektiranje gradbenih konstrukcij na potresnih območjih.

Hibridnega sestanka, ki je potekal na UL FGG, se je udeležilo 40 predstavnikov držav članic EU in predstavnikov drugih držav, ki uporabljajo evrokode. Nekaj več kot polovica udeležencev se ga je udeležila v živo, ostali so sodelovali preko spletne platforme Zoom. Na srečanju so bili navzoči tudi slovenski predstavniki, in sicer prof. dr. Tatjana Isaković, kot vodja slovenske delegacije in članica PT3, ki je pripravila osnutek 3. dela novega Evrokoda 8 (EC8-3), prof. dr. Peter Fajfar in prof. dr. Matjaž Dolšek, član PT1, ki je pripravila osnutek 1-1. dela novega Evrokoda 8 (EC8-1-1).

Nacionalni predstavniki, ki so se udeležili sestanka v Ljubljani v živo

Prvi dan sta predsednik delovne skupine dr. Philippe Bish in sekretar dr. Antonio Correia predstavila trenutno stanje razvoja EC8, ki zajema šest delov:

- EC8-1-1 – zajema splošna pravila za projektiranje na potresnih območjih in definira potresne vplive,
- EC8-1-2 – zajema pravila za projektiranje novih stavb na potresnih območjih,
- EC8-2 – zajema pravila za projektiranje novih mostov na potresnih območjih,
- EC8-3 – zajema pravila za oceno potresne odpornosti obstoječih stavb in mostov ter pravila za njihovo potresno utrditev,
- EC8-4 – zajema pravila za projektiranje silosov, rezervoarjev, cevovodov, stolpov, jamborov in dimnikov na potresnih območjih,
- EC8-5 – zajema pravila za geotehnično projektiranje na potresnih območjih.

Za večino delov, z izjemo EC8-1-2, je že bilo izvedeno formalno glasovanje držav članic ali pa to ravno poteka. S tem je njihov razvoj v grobem končan in bo v naslednjem obdobju možno vlagati le najnujnejša dopolnila. Nove izdaje vseh delov naj bi bile na voljo v končni obliki leta 2026.

Drugi dan sestanka je bil večinoma namenjen edinemu preostalem delu standarda, in sicer EC8-1-2, ki je še vedno predmet razprav. Predvidoma bo januarja 2025 sprejeta odločitev, da se tudi ta del pošlje v presojo na TC 250 in se odobri začetek formalnega glasovanja. V razpravi o trenutni izdaji tega dela EC8 so aktivno sodelovali tudi slovenski predstavniki. Prof. dr. Tatjana Isaković je na osnovi lastnih raziskav predlagala spremembe določil za projektiranje enonadstropnih montažnih betonskih hal. Njen predlog je bil sprejet v nadaljnjo obravnavo, in sicer delovne skupine WG5, ki je zadolžena za betonske konstrukcije.

Poleg formalnega je bil 26. 9. organiziran še neformalni del sestanka – delovna večerja, ki jo je tudi finančno podprl SIST.

Prof. dr. Tatjana Isaković je predlagala spremembe določil EC8-1-2, ki se nanašajo na projektiranje enoetažnih montažnih betonskih hal

2. konferenca RAST 2024: Standardi kot temelj varne in trajnostne prihodnosti

2. konferenca RAST, ki se je odvijala 14. oktobra v Kongresnem centru Brdo, je ponovno dokazala, da so standardi ključni pri oblikovanju varne, kakovostne in trajnostne prihodnosti. Na dogodku so strokovnjaki in predstavniki različnih industrij razpravljali, kako umetna inteligenca in druge nove tehnologije spreminjajo naš svet in kakšno vlogo pri tem igrajo mednarodni standardi.

Svet se hitro razvija, zlasti na področju umetne inteligence in inovacij, vendar brez ustreznih standardov ni mogoče zagotoviti varnosti, kakovosti in trajnostnega razvoja. Standardi oz. izpolnjevanje zahtev v njih pomagajo proizvajalcem izdelkov in ponudnikom storitev zagotoviti, da so nove tehnologije ne le koristne, ampak tudi varne in zanesljive za vse uporabnike.

Svetovni dan standardov in povezava s konferenco

S Konferenco RAST smo obeležili tudi **svetovni dan standardizacije**, ki je letos posvečen pomenu umetne inteligence za industrijo, inovacije in infrastrukturo. Umetna inteligenca namreč prispeva k izpolnjevanju **Cilja trajnostnega razvoja 9 (SDG 9)**, standardi pa so pri tem ključnega pomena, saj s podajanjem zahtev za uvedbo novih tehnologij skrbijo, da se te tehnologije v praksi uvedejo varno, zanesljivo in trajnostno.

Na konferenci smo se posvečali prav vprašanju, kako lahko standardi pomagajo pri oblikovanju prihodnosti, v kateri bodo umetna inteligenca, trajnostnost in inovacije delovali skladno in v dobrobit uporabnikom. Zaključili smo, da so za vzpostavitev varnih, kakovostnih in trajnostnih rešitev standardi bistvenega pomena.

Podelitev nagrade za življenjske dosežke

Pomemben del letošnje konference je bila tudi **podelitev nagrade za življenjske dosežke**. Letos smo jo namenili **Vesni Stražišar**, ki je s svojim izjemnim delom pustila globok pečat v zgodovini Slovenskega inštituta za standardizacijo in slovenske standardizacije nasploh. Zaradi njene prizadevnosti in zavzetosti je Slovenija izpolnila pogoje za polnopravno članstvo v organizacijah CEN in CENELEC, kar je omogočilo usklajevanje slovenskih standardov z evropskimi ter odprlo pot za vključitev Slovenije v Evropsko unijo.

Vesna Stražišar je s svojim pionirskim delom v standardizaciji pomembno prispevala k usklajevanju zakonodaje, ustvarjanju učinkovitih sistemov sodelovanja ter oblikovanju gradiv, ki jih SIST uporablja še danes. Čeprav se konference ni uspela udeležiti, ostajata njena proaktivnost in zavezanost kakovosti, varnosti ter inovacijam temelj, na katerem gradimo prihodnost.

Pogled naprej

S pozitivnimi vtisi in izkušnjami letošnje Konference RAST že razmišljamo o naslednjem letu, ko bomo na 3. konferenci RAST s še večjim zagonom spodbujali zavedanje o pomembnosti standardov, njihovi učinkoviti implementaciji v različnih sektorjih in s tem zavedanje o varni in odgovorni uporabi tehnologij prihodnosti.

Iskrena hvala vsem, ki ste nas podprli s svojo prisotnostjo in prispevki na konferenci. Z vašo podporo smo lahko še boljši in še naprej soustvarjamo varno in trajnostno prihodnost za vse.

Se vidimo prihodnje leto na Konferenci **RAST 2025!**

Fotografije: Jernej Lasič

Priznanje Slovenskega inštituta za standardizacijo (SIST) za življenjske dosežke

IN MEMORIAM

Vesna Stražišar
(1949–2024)

Vesna Stražišar, diplomirana inženirka kemijske tehnologije, je s svojim delom pustila neizbrisen pečat v zgodovini SIST in slovenske standardizacije. Pod njenim vodstvom je SIST izpolnil pogoj za polnopravno članstvo v CEN in CENELEC, saj je s sodelavci uspešno organizirala in izvedla pripravo zelo obsežne pristopne dokumentacije. Z njo je Slovenija osnovala podlago za harmonizirano zakonodajo, ki je omogočila implementacijo evropskih standardov. S tem je Republika Slovenija izpolnila enega najpomembnejših pogojev za pridružitvev Evropski uniji maja leta 2004.

Z vzpostavitvijo učinkovitega sistema sodelovanja z ministrstvi in pripravo seznamov vseh standardov, na katere se je sklicevala slovenska zakonodaja, je Vesna Stražišar pomembno prispevala k sprejetju SIST med polnopravne člane CEN in CENELEC že januarja 2004, kar je bil še en pomemben korak pri vključevanju Slovenije v Evropsko unijo.

Njena predanost standardizaciji se ni omejevala zgolj na organizacijske naloge. Bila je zelo ustvarjalna oseba z veliko idejami, ki jih je razvijala tudi na SIST. Oblikovno je zasnovala številna gradiva, ki jih uporabljamo še danes in predstavljajo dobro izhodišče tudi za najnovejša gradiva SIST. V zasebnem življenju je bila predana svoji ljubezni do dekorativne umetnosti, ustvarjanju keramike, risanju in slikanju.

Bila je tehnična sekretarka, vodja informacijskega centra – Kontaktne točke SIST in urednica glasila SIST Sporočila. Pri svojem delu je v številnih projektih dokazala, da je prava snovalka sistemov, ki Slovenskemu inštitutu za standardizacijo še danes omogočajo učinkovito posredovanje informacij, sodelovanje z zakonodajnimi telesi in usklajevanje standardov na evropski in mednarodni ravni. Obenem je za SIST vzpostavila pomembne mednarodne stike in druge kontakte.

V svojem dolgoletnem delu na inštitutu za standardizacijo je zasnovala številne ključne projekte in vzpostavila slovensko kontaktno točko za notifikacije, ki je postala primer odličnosti na evropski ravni. Njeno vodenje pri usklajevanju standardov na nacionalni in evropski ravni je pripomoglo k razreševanju pomembnih vprašanj, na primer usklajevanje strelovodne zaščite med evropskimi državami. Z njenim vodenjem je slovenska kontaktna točka postala nepogrešljiv most med nacionalnimi in evropskimi standardi, pri čemer je pokazala sposobnost povezovanja tehničnih znanj, diplomacije in vrednot.

Njeno vodilo pri delu je bilo vedno povezovanje, vzajemno spoštovanje in iskanje rešitev v sodelovanju. S svojim avtentičnim načinom vodenja je postavila visoka merila in vzpostavila temelje, ki se jih SIST trudi uspešno ohranjati še danes. Z neizmerno energijo in predanostjo je uresničevala projekte, ki so se morda na prvi pogled zdeli nemogoči, a je s svojim znanjem in vztrajnostjo vedno znova dosegla izjemne rezultate.

S svojim optimizmom in neomajnim prepričanjem, da je vse mogoče, je Vesna Stražišar postavila temelje, na katerih Slovenski inštitut za standardizacijo gradi tudi v prihodnje.

Pogovori s Konference RAST 2024 ali kako nekateri ključni predstavniki stroke in splošne javnosti pojasnjujejo pomen standardizacije v luči energetske učinkovitosti in trajnostne prihodnosti

Patricija Doplihar

Tajništvo sekretariata

Daša Ložar

Založništvo SIST

Na letošnji 2. konferenci RAST, kjer smo se standardom posvetili kot temelju za varno in trajnostno prihodnost, smo za nekaj odgovorov na vprašanja o standardizaciji v povezavi s trajnostno prihodnostjo po meri nas vseh prosili nekatere na konferenci sodelujoče govornike in govorke.

Pogovarjali smo se tudi **z magistrom Samom Zorcem, računalniškim strokovnjakom, ki je v družbi NLB d. d. odgovoren za upravljanje umetne inteligence (UI).**

Zorc govori o hitrem razvoju umetne inteligence (UI) in njenem vplivu na poslovni svet, raziskovanje ter družbo kot celoto. Z nami deli svoj pogled na to, kako se Evropska unija (EU) loteva regulacije in standardizacije umetne inteligence (UI) z namenom zagotavljanja zaupanja vredne in človeku prijazne tehnologije. Strokovnjak za UI se naveže tudi na pomen in pomembnost vzpostavitve evropskega Akta o umetni inteligenci, vlogo standardov pri implementaciji pravnih in političnih zahtev ter na sodelovanje Slovenije v teh procesih. Poudarja še pomen sodelovanja na globalni ravni in izzive, s katerimi se sooča Evropa (EU) pri uveljavljanju svojih vrednot v mednarodni standardizaciji umetne inteligence (UI).

Umetna inteligenca je področje delovanja človeka, ki se zelo hitro razvija in spreminja. Kakšen pogled imate na vse te hitre spremembe, ki se jim moramo prilagajati? Z nami prosimo podelite svoje misli o prihodnosti v smislu razvoja in poteka regulacije standardizacije modernih tehnologij te vrste.

Umetna inteligenca se res hitro razvija, res pa je tudi, da je Slovenija verjetno ena izmed redkih držav, ki se s področjem ukvarja že zelo dolgo časa in na njem dela in deluje zelo sistematično tako na izobraževalnem kot tudi raziskovalnem področju. To nam daje veliko prednost med državami, saj za nas problematika, ki jo prinaša umetna inteligenca ni nova. Nove so sicer metodologije in tehnologije, vendar jih znamo oceniti z vidika tega, kar pravzaprav prinašajo v tehničnem smislu oziroma k reševanju določenih današnjih problemov ali pa k njihovi razjasnitvi. Gre tudi za morebitna tveganja, ki iz uporabe UI izhajajo.

Tu ima Slovenija velik potencial. UI je trenutno aktualna tema predvsem glede na zadnji razvoj generativne UI z vidika tehnologij, ki so se že razvijale in uporabljale pred tem. Pri razvoju generativne UI gre predvsem za globoke nevronske mreže in velike jezikovne modele, ki so na svetovni ravni naredili velik preboj, imeli velik vpliv in dosegli predvsem tudi velik učinek na vse. Ti omogočajo stvari, na katere še 10 let nazaj nismo upali ali pa si o njih nismo drznili razmišljati, da bodo mogoči. To bo bistveno vplivalo na vse segmente, od gospodarstva, raziskovanja pa do razvoja in napredka družbe v celoti.

Kako naj se v današnjem času lotimo teh tehnologij in aplikacij, je pravzaprav tema, ki se je na svetovni ravni lotevajo vsi deležniki, sicer z različnimi pristopi, pa vendar enotnim razmislekom. Evropa (EU) poskuša za UI s svojim pristopom zagotoviti nekaj, kar sicer na začetku ni bila njena osnovna funkcija – to je zaupanja vredno rabo umetne inteligence, ki bo osredotočena na človeka in bo delovala za človeka, v njegovo dobro. EU pri tem izhaja iz človekovih pravic in etičnih načel. Uporaba UI naj bi zagotavljala, da se naši družba in ekonomija z njeno uporabo ne spreminjata oziroma tudi z UI zagotavljamo svoje vrednote in naš zahodnoevropski demokratični način življenja.

V prihodnje bo razvoj UI vplival na vse deležnike, med drugimi tudi na podjetja. Evropska unija je zato sprejela posebno regulativo – Akt o umetni inteligenci, ki postavlja pravila in standarde. Standardi imajo v njem posebno vlogo glede na naravo akta, ki je že koncipiran oziroma zasnovan v okviru novega evropskega zakonodajnega okvira, t. i. New Legislation Framework, ki ločuje med vprašanjem, kaj želimo narediti in kako pravzaprav to zagotoviti v konkretnem primeru.

Povezava s standardi. Standardi bodo imeli tukaj ključno vlogo, ker bodo morali povedati, kako pravne zahteve politike prestaviti v realnost. Denimo, kako bodo vsa ta podjetja, ki razvijajo, delajo in uporabljajo zelo različne tehnologije UI to dolžna upoštevati v praksi. Konkreten pomen zahtev jim bodo razkrili standardi.

Standardi bodo naše vodilo. Kot že rečeno imamo v Sloveniji s tem znanjem, ki ga imamo, zelo dobro priložnost, da vplivamo tudi na oblikovanje samih standardov. Zato smo na SIST organizirali tehnični odbor za umetno inteligenco (UI) in se vključili v pripravo standardov na evropski ravni, v skupini CEN/CLC JTC 21, kjer poskušamo aktivno sodelovati in pridobiti ustrezne informacije za to, da jih lahko delimo v slovenskem okolju kot pripravo na to uredbo. V bistvu gre za nek sklop, ki nas čaka zdaj, nadaljnje dve leti, v okviru katerega se moramo vsi pripraviti na te zahteve, ki pa, kot rečeno, so v osnovi namenjene vsem nam – uporabnikom, posamezniku (človeku) in skupnosti (ljude). Zavedati se moramo, da bo umetna inteligenca kot nekakšna horizontalna tehnologija v bodoče (zelo kmalu) uporabljena prav v vseh napravah in storitvah.

Izpostavili ste pomen evropske ravni regulacije in standardizacije. Kako pa je s tem na globalni ravni? Kakšna bo vloga Evrope, bo vodilna? Bo kdo drug na področju umetne inteligence prevzel to regulacijo oz. standardizacijo? Kako temu sledi svet in kje smo v Evropi?

Zadnja leta standardizacija v Evropi pravzaprav predstavlja nevralgično točko. Nekega močnega interesa zanjo na področju informacijsko komunikacijskih tehnologij pravzaprav ni, ker se podjetja osredotočajo predvsem na svoje poslovne priložnosti in standardizacijo zadnjih nekaj let malo zapostavljajo. Na ravni Evrope, vsaj na ravni politik, pa je to prepoznano kot pomemben problem oziroma izziv. V politično nekoliko korektnější govorici lahko sicer rečemo, da se ta izziv zdaj tudi naslavlja z nekimi mehanizmi sodelovanja, vključevanja. Pri tej problematiki je tudi sodelovanje z drugimi državami zelo pomembno, saj vemo, da umetna inteligenca ne more biti standardizirana v ozkem okviru. Tako se zelo močno vzpostavlja sodelovanje z Ameriko, s Singapurjem, Japonsko in to v smeri, da v procesu standardizacije evropski deležniki zasledujejo dva osnovna koncepta, ki sem ju prej omenil, in se ju poskuša udejaniti v okviru načinov za razvoj in implementacijo (novih) standardov. Zdi se, da je tu Evropa (EU) le delno uspešna, kar pomeni, da bo potrebno temu nameniti še kar nekaj energije.

Druge države k razvoju in upoštevanju standardizacije pristopajo zelo različno; nekatere z izrednim fokusom na same standarde, ker ti odpirajo poslovne poti na svetovno tržišče, druge pa se bolj fokusirajo na samo tehnologijo, njen razvoj in uporabo. Kako bo s tem v prihodnosti, pravzaprav nihče ne ve, a je pomembno, da obstaja nek okvir, ki bo sledil evropski viziji in ga lahko izberejo vsi tisti, ki bi se z njo in vzpostavljenimi evropskimi vrednotami strinjali in poistovetili.

Viri:
[intervju na SIST Youtube kanalu](#)

Fotografija: Jernej Lasič

Uspešna izvedba Jesenske šole standardizacije 2024

Letošnja Jesenska šola standardizacije, ki je potekala 13. in 14. novembra 2024 na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani, je znova potrdila, da je zanimanje za standardizacijo med mladimi in podjetji v Sloveniji v porastu. Dogodka se je udeležilo kar 50 študentov z različnih fakultet, med katerimi jih je bilo navzočih največ s Fakultete za elektrotehniko, Fakultete za gradbeništvo in geodezijo ter Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo. Zanimanje za tematiko standardizacije, ki odpira vrata kakovosti, varnosti in učinkovitosti, je bilo na dogodku zares izjemno.

Prvi dan je bil posvečen teoriji – skozi serijo delavnic so študenti spoznavali pomen standardov, njihovo vlogo v vsakdanji praksi in načine dostopa do teh ključnih dokumentov. Uvodne nagovore so prispevali dr. Marko Topič, dekan Fakultete za elektrotehniko, prof. dr. Janko Drnovšek in mag. Marjetka Strle Vidali, ki je poudarila poslanstvo in pomen SIST v nacionalnem, evropskem in mednarodnem okolju.

Drugi dan je postregel z navdihujočimi primeri dobrih praks. Predstavniki vodilnih podjetij, kot so Elaphe, Petrol, ETI Elektroelement, Ensol 360 in MESI, so delili svoje izkušnje in razkrili, kako pomembno vlogo igrajo standardi pri njihovem delu. Posebno pozornost sta požela Hana in Erik, trenutna ambasadorja standardizacije, ki sta študente navdušila s svojimi zgodbami in jih spodbudila k aktivni vpetosti v svet standardov.

Vrhunec dogodka je bila izbira novih mladih ambasadorjev standardizacije za leto 2025. Naziv sta prejela Eva Pevec z Ekonomske fakultete in Aleksander Velkavrh s Fakultete za elektrotehniko. Njuno poslanstvo bo širiti pomen standardov med mladimi in spodbujati razumevanje njihove ključne vloge v modernem svetu. Več o Evi in Aleksandru bomo razkrili kmalu!

Na Slovenskem inštitutu za standardizacijo smo izjemno ponosni, da Jesenska šola standardizacije raste iz leta v leto in privablja vedno več mladih talentov. Zahvaljujemo se vsem udeležencem in predavateljem, ki so s svojo energijo in znanjem soustvarili uspešen dogodek. Že zdaj se veselimo Jesenske šole standardizacije 2025, ki obljublja še več udeležencev, vsebin in navdiha.

Se vidimo prihodnje leto!

Fotografije: Blaž Gračnar, Leogalli

SIST tudi letos partner na 2. konferenci produktnega menedžmenta

13. novembra 2024 se je odvila 2. konferenca produktnega menedžmenta, ki je združila strokovnjake in podjetja z različnih področij, da bi raziskali ključne vidike razvoja in upravljanja produktov ter storitev. Dogodek je bil zasnovan kot priložnost za izmenjavo najboljših praks, mreženje in spodbujanje inovacij, kar je popolnoma v skladu z vrednotami Slovenskega inštituta za standardizacijo (SIST), ki je bil ponosni partner dogodka.

Konferenca je s pomočjo praktičnih primerov osvetlila celoten življenjski cikel izdelkov – od prvih zamisli, razvoja, preskušanja in plasiranja na trg do dolgoročnega upravljanja. Poseben poudarek je bil namenjen pomenu sodelovanja med različnimi oddelki v podjetjih, saj je prav dobro projektno sodelovanje ključno za uspešno uresničitev idej.

Direktorica SIST, mag. Marjetka Strle Vidali, je v svojem nagovoru poudarila, da je povezovanje znanja in izkušenj različnih strok bistvenega pomena za doseganje trajnostnega uspeha. "Standardi so temelj za doslednost, višjo kakovost izdelkov in storitev ter večjo učinkovitost poslovnih procesov. Prispevajo tudi k zaupanju uporabnikov in konkurenčnosti na globalnih trgih," je dejala in povabila udeležence, naj se poglobijo v koristi, ki jih prinašajo standardi, kot so SIST ISO 9001 (vodenje kakovosti), SIST ISO 31000 (obvladovanje tveganja) in SIST ISO 56000 (upravljanje inovacij).

Standardi v produktnem menedžmentu ne zagotavljajo le skladnosti z zakonodajo, temveč ustvarjajo enoten okvir za uspešno sodelovanje znotraj podjetij in na trgu. Z vključevanjem v standardizacijske procese lahko podjetja aktivno vplivajo na zasnovo smernic, ki bodo oblikovale prihodnost njihove panoge.

Na konferenci je SIST predstavil tudi svojo novost – **spletno učilnico SISTstudy**, kjer je že na voljo prvi spletni tečaj o novi Uredbi (EU) 2023/1230 o strojih. Ta inovacija omogoča podjetjem in posameznikom enostavnejši dostop do ključnih znanj s področja standardizacije.

Pri SIST smo ponosni, da smo lahko podprli dogodek, ki spodbuja inovativnost, rast in uspešno upravljanje izdelkov in storitev. Zahvaljujemo se organizatorjem za priložnost sodelovanja in vsem udeležencem za izkazano zanimanje. Z veseljem pričakujemo naslednjo konferenco in nadaljnje sodelovanje na področju razvoja in standardizacije!

Fotografije: Jernej Lasič

Slovenski proizvajalec gozdarske mehanizacije gostil tretje srečanje skupine za ISO standardizacijo gozdarskih vitlov

Alen Vindiš

strokovnjak ISO/TC 23/SC 15/WG 10

in

CEN/TC 144/WG 8

Podjetje Uniforest je gostilo pomemben dogodek za gozdarsko stroko, tretje srečanje delovne skupine ISO/TC 23/SC 15/WG 10 Sistemi gozdarskih vitlov, na katerem so evropski strokovnjaki usklajevali prvo mednarodno standardizacijo varne rabe gozdarskih vitlov.

V Sloveniji je od 14. do 16. oktobra 2024 potekalo že tretje srečanje za standardizacijo ISO na področju varne in učinkovite rabe gozdarskih vitlov. Skupini, v katero evropska stroka vabi in vključuje proizvajalce in profesionalne uporabnike gozdarskih vitlov, se je tokrat podjetje Uniforest pridružilo v gostiteljski vlogi.

Mednarodna organizacija za standardizacijo (ISO) prispeva k večji varnosti, trajnosti in inovativnosti v globalnem okolju. Upravni odbor za gozdarsko delo in tehnologijo (KWF), registrirano neprofitno združenje s sedežem v Groß-Umstadt, Nemčija, ki ga podpira več kot 2500 članov, je vodilni kompetenčni center za gozdarsko delo, gozdarsko tehnologijo in logistiko lesa v Nemčiji in Evropi. V letu 2023 je KWF podal pobudo za pisanje standarda sistemov gozdarskih vitlov. Odgovorni za oblikovanje standarda, Weise Günther Mr Dr.-Ing. iz podjetja KWF,

o dogodku pravi: »Glavna prednost standardizacije ISO za gozdarske vitle je razvoj mednarodno priznanega standarda, ki proizvajalcem gozdarskih vitlov pomaga poenotiti nivo razvoja izdelkov na globalni ravni, hkrati pa vzpostavlja evropsko priznano raven varnosti. Standarde ISO lahko opišemo kot formulo, kako nekaj narediti na najbolj optimalen način. Uporaba varnostnih standardov ISO tako proizvajalcem prihrani precej truda, ki bi ga sicer morali vložiti v doseganje ravni varnosti, ki ustreza evropski zakonodaji in mednarodnim zahtevam. Proizvajalcem v gozdarski industriji bo novi standard, ki ga pripravlja delovna skupina ISO/TC 23/SC 15/WG 10, v oporo pri razvoju in distribuciji izdelkov, pri katerih ne bo varnostnih ovir, hkrati pa predstavlja najnaprednejše stanje tehnike v njihovi panogi.« O tokratni lokaciji srečanja delovne skupine je Güntner dodal: »Prijaznost in gostoljubnost naših slovenskih gostiteljev sta nas navdušili, s seboj smo odnesli veliko dragocenih vtisov ter informacij za presojo gozdarskih vitlov. Zlasti praktični prikaz sečnje s pomočjo vitla se nam je zdel zelo poučen in informativen.«

Podjetje Uniforest je bilo k sodelovanju povabljen zaradi naših dolgoletnih izkušenj v gozdarski industriji, pri čemer naš strokovnjak Marko Polak, univ. dipl. inž. str., pokriva razvoj vitlov iz konstrukcijsko-praktičnega dela, teoretični in varnostni del pa vodi Alen Vindiš, mag. gosp. inž.

Direktor podjetja, Drago Pintar, je ob tem povedal: »V našem podjetju je varnost na prvem mestu, tako v proizvodnji kot razvoju novih proizvodov, med glavnimi prioritetami je tudi prijaznost stroja do uporabnikov in okolja. Ponosen in vesel sem, da te vrednote delimo tudi s stroko in da se nam je ob tem ponudila še priložnost gostiti tako eminentne strokovnjake s področja gozdarske tehnike. Najprej zahvala dr. Güntnerju Weisu iz KWF za zaupanje, da je to srečanje v Sloveniji. Za podporo zahvala tudi g. Villu Salorantu, Jožetu Moriju z Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS), Ediju Kuglerju, Andreju Grumu, Matiju Hrovatu in sodelavcu Alenu ter ostalim sodelavcem za organizacijo dogodka.«

Zahvali sta se pridružila tudi vodja razvoja Marko Polak in razvojni inženir Alen Vindiš.

Marko Polak: »Varnost je prvo vodilo razvoja gozdarskih strojev v podjetju Uniforest, ki mu sledimo že več kot 30 let, ko je bil izdelan prvi gozdarski vitel. Naš razvojni oddelek od leta 2017 tesno sodeluje z znanim slovenskim industrijskim oblikovalcem, kar nam omogoča proizvodnjo natančno dodelane in po meri uporabnikov razvite gozdarske mehanizacije. Ponosen sem, da so tradicijo kakovosti, varnosti in prijaznosti do uporabnikov prepoznali tudi v KWF in da bomo svoje delo lahko kmalu podkrepili tudi s standardom, ki ga pomagamo snovati tudi sami.«

Alen Vindiš: »Področja standardizacije, dokumentacije in edukacije uporabnikov strojev me navdušujejo že od študija naprej, zato se tudi v podjetju Uniforest osredotočam na področje tehnične dokumentacije. Prepričan sem, da je gozdarstvo kot eden najnevarnejših poklicev zrelo za mednarodno usklajevanje varnega, uporabniku in naravi prijaznega dela. Vsi evropski proizvajalci stremimo k maksimalni možni varnosti in učinkovitosti gozdarskih strojev, zato je priložnost za aktivno sooblikovanje novega standarda ISO še toliko pomembnejša.«

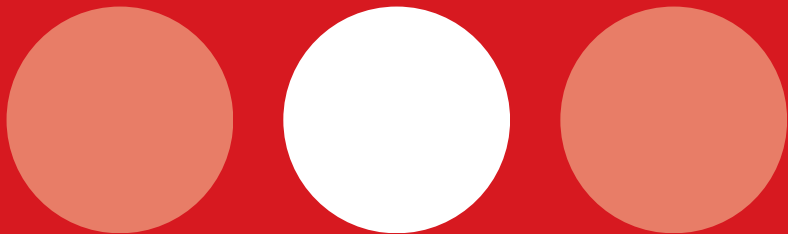
Poseben poudarek dogodka je bila predstavitev delovanja profesionalnih strojev, vključujoč gozdarski vitel s pomožnim vitlom in aplikacijo Uniforest Connect ter rezalno-cepilni stroj. Prikaz dela inštruktorjev Zavoda za gozdove Slovenije je pokrival tako praktične kot teoretične vidike varnega dela v gozdu pri podiranju dreves in vleki hlodovine z vitlom ter pravilno uporabo vseh predstavljenih gozdarskih strojev.

ZGS: »Po mnenju Jožeta Morija, vodje Sektorja za ukrepe v gozdovih na Zavodu za gozdove Slovenije, bo standardizacija gozdarskih vitlov nedvomno velik korak k izboljšanju varnosti dela v gozdovih, saj se bo zmanjšala možnost napak pri uporabi opreme ter izboljšala zaščita operaterjev pred poškodbami. Enostavnejše bo tudi usposabljanje uporabnikov, manjša bo možnost okvar, ker bodo standardizirani vitli natančneje preizkušeni in optimizirani za zanesljivost. Z enotnimi tehničnimi rešitvami bo poenostavljeno njihovo vzdrževanje, standardizacija pa prinaša tudi optimizacijo delovnih procesov, kar prispeva k večji učinkovitosti gozdarskega dela in zmanjšuje potrebo po improviziranih rešitvah. Zavod za gozdove Slovenije, ki ima pomembno vlogo pri svetovanju, raziskavah in izobraževanju na področju gozdarstva, bo sodeloval predvsem kot posvetovalno telo pri oblikovanju smernic za uporabo gozdarskih vitlov v okviru trajnostnega in varnega gospodarjenja z gozdovi ter s ciljem zmanjšanja vpliva na okolje.«

KWF je k sodelovanju pri razvoju standarda povabil različne partnerje, od gozdarskih strokovnjakov do proizvajalcev in profesionalnih uporabnikov gozdarskih vitlov, da bi skupaj povečali varnost pri uporabi gozdarskih vitlov in zmanjšali število nesreč. Dogodek je bil ključnega pomena za razvoj mednarodnega dokumenta za gozdarsko industrijo, ki bo z uvedbo novih standardov za gozdarska dela prispeval k izboljšanju varnostnih praks.

Fotografije: osebni arhiv

standardi

Prevod standarda SIST EN ISO/IEC 27000:2020

Petra Berčič

Tehnična sekretarka SIST/TC ITC
Informacijska tehnologija

Decembra 2024 je bil izdan prevod standarda SIST EN ISO/IEC 27000:2020, Informacijska tehnologija – Varnostne tehnike – Sistemi vodenja informacijske varnosti – Pregled in izrazje (ISO/IEC 27000:2018). Besedilo standarda EN ISO/IEC 27000:2020 je pripravil združeni tehnični odbor Mednarodne organizacije za standardizacijo (ISO) in Mednarodne elektrotehniške komisije (IEC) ISO/IEC JTC 1 Informacijska tehnologija.

Standard SIST EN ISO/IEC 27000:2020 je del serije standardov ISO/IEC 27000, ki se ukvarjajo s sistemi vodenja informacijske varnosti (ISMS – Information Security Management Systems). Ta standard zagotavlja splošno terminologijo in uvod v omenjeno področje.

- **Terminologija in definicije**

Standard obsega izraze in definicije, potrebne za razumevanje in uporabo preostalih standardov v seriji SIST EN ISO/IEC 27000.

- **Obseg**

- Pojasnjuje koncept sistema vodenja informacijske varnosti (ISMS).
- Nudi pregled vseh standardov, ki spadajo pod serijo ISO/IEC 27000 in pregled medsebojnega povezovanja.

- **Namen**

- Namenjen je organizacijam vseh velikosti in vrst, da vzpostavijo, implementirajo, vzdržujejo in nenehno izboljšujejo sistem vodenja informacijske varnosti.
- Organizacijam omogoča boljše razumevanje značilnosti, področnosti in razlik med standardoma ISO/IEC 27001 in ISO/IEC 20000-1 kot pomoč pri načrtovanju integriranega sistema vodenja, ki je skladen z obema mednarodnima standardoma.

Viri:

SIST EN ISO/IEC 27000:2020, Informacijska tehnologija – Varnostne tehnike – Sistemi vodenja informacijske varnosti – Pregled in izrazje (ISO/IEC 27000:2018)

KOLOFON

● **E-SPOROČILA [elektronski vir]**

ISSN 2820-4379

Letnik: III

Številka: 4 / 2024

Izdal: Slovenski inštitut za standardizacijo

Ulica gledališča BTC 2, Ljubljana

Direktorica: mag. Marjetka Strle Vidali

Uredniški odbor: mag. Marjetka Strle Vidali, Danijela Stanišić, Patricija Doplihar,
mag. Jožica Škof Nikolič, mag. Mojca Lampič, Petra Berčič

Lektoriranje: Eva Vivian Štubelj, Daša Ložar

Fotografije: Envato Elements, arhiv SIST

Elektronska publikacija, objavljena na spletni strani www.sist.si

december 2024

Vsi objavljeni avtorski prispevki v serijski publikaciji e-Sporočila izražajo mnenja in stališča avtorjev in ne izražajo mnenja uredniškega odbora ali izdajatelja revije Slovenskega inštituta za standardizacijo.